

# Esplais Literaris

Donatiu del senyor *J. M. de S. i. C.*  
Escrit i fundat pel «POMELL DE JOVENTUT»

AIRES LITERARIS DEL MONTSACOPA

Any I

Olot, 1 de Desembre de 1921

N.º 1

## La nostra missió

*nm. 11.115.*

Molts potser seran els qui, al pendrer aquesta fulla per llegir els modestos treballs que enclou, no estaran enterats del *perquè* la publiquem. Res més senzill.

Aquesta colla de joves olotins que avui llencen al públic les seves idees, les seves inspiracions, els seus ideals, ho fan solament impulsats per tres nobles fins: **Deu, Pàtria i Literatura.**

Volen fer extensiva l'obra d'un apòstol del catalanisme; l'obra d'aquell amic del jovent de puja; l'obra, en fi, d'aquell que es diu Josep M.<sup>a</sup> Folch i Torres: i per això ningú dubtarà al llegir aquestes modestes ratlles, que lo que nosaltres ens proposem és constituir un «Pomell de Joventut»; dels qui fins ara n'estava tan marcada la nostra ciutat.

Seria una vergonya per Olot, que al revés de les altres ciutats catalanes, no hi haguessin alguns joves decidits, que col·laboressin al ressorgiment patriòtic i religiós de la nostra volguda Catalunya...

Doncs nosaltres venim a omplenar aquest buit, no volguent que sigui dit que en Olot no hi hagi jovent capaç per aquesta bona tasca.

Més com que el nostre «Pomell de Joventut» és format amb caràcter literari, hem resolt donar els nostres assaigs literaris al públic, que encara, que modestos, ens pensem que els aculliran amb gust, com a debut de la carrera que'ns proposem emprendre... I per això avui li oferim el nostre periòdic mensual, sots el títol d'ESPLAIS LITERARIS. Es reduït però amb la protecció del públic confiem dintre poc fer-lo molt més extens.

A tots els bons olotins que pensin i obrin com nosaltres, els invitem a formar part del nostre «Pomell», doncs com més serem, més la nostra ciutat podrà ventar-se de tenir uns fills com els que nosaltres volem ser...

I al mateix temps, com que sabem que en Olot una altre entitat igual a la nostra hi actua, els hi donem la nostra més coral enhorabona i plau-nos oferir-els-hi els nostres serveis, doncs tots perseguim els mateixos ideals: **Deu i Pàtria.**

*«Pomell de Joventud  
Aires Literaris del Montsacopa»*

## TENEbres

El sol, ja ocultat darrera les blavoses muntanyas, no deixaba ni rastre de sos dorats raigs, sumint a la ciutat en una foscor intensa.

Sols les estrelles semblants a perles d'argent eren les úniques que brillaven en la immensa buïdor de l'espai.

Era el dia de Tots Sants. Junt amb el meu company ens trovàvem al cim del Montsacopa.

Abaix, agafat amb la mateixa montanya, es distingien les blanquinoses parets del cementiri, a on reposaven eternament els que en altre temps foren també sers vivents que fruïren del pler de la vida...

En aquella diada era casi una cosa fantàstica l'anada a aquells cims a entrada de fosc, mes nosaltres, volguèrem vencer aquell temor; ens encaminàrem muntanya amunt, esperant que la fosca fos complerta.

Tot d'una, els llums de la ciutat s'encengueren; si be no servien per iluminar a on estàvem nosaltres, bastaren per distingir mes la majestuositat dels arbres del cementiri, fent mes ferestecs, la vida d'aquells entorns.

Com una gran fumarola s'entengué per sobre les cases; eran tots els llums en conjunt, que iluminaven una petita part del espai.

Un vent fret, que semblava sortir de les regions d'ultratomba ens ferí a plena cara.

Amb el braç agafat amb el del meu company, permanesquèrem inmòvils, igual que estàtues de pedra; indubtablement amb ell li passaba lo mateix que a mí.

Era que vàiem igualar les tenebres de la ciutat, amb les tenebres del nostre esperit...

Tenebres al nostre esperit, perquè havíem profanat amb nostre orgull, aquell lloc sagrat en el dia de Tots Sants...

Per fi disposat a rompre el silenci pregón que reinava entre nosaltres vaig preguntar-li:

—Qué tens?

—Jo? res...—respongué ell amb veu feble.

I callàrem altre vegada,

El vent apretava augmentant considerablement, xiulant en nostres orelles com una tonada macabra, augmentant més la basarda de que estàvem posseïts.

Després d'una estona d'immobilitat, en que ni un sol moviment es notava en nostre ser, vàrem dirigir-nos una mirada.

Ens comprengürem.

I mitg' espaordits ens agenollàrem, resant una oració per l'ànima dels difunts.

F. VIDAL

## DESPERTAR DE MATINADA

*Les cinc amb pausa tocaven  
al campanar de la vila;  
els carrers desers estaven,  
els fanals talment semblaven  
que avergonyits de sa fila  
poc a poc ja s'apagaven.*

*Mes de prompte en l'horitzó  
aparegué encar llunyana  
una molt vaga claró;  
i al castell de Mont-Meló  
s'oï lo toc de Diana,  
trencant el silenci'l só.*

*Per el cim del roquerol  
i fent-ho sempre amb compàs,  
el disc resplendent del sol*

*de prompte tragué lo nas  
fent aclucar-ne de pas  
els ulls al pobre mussol.*

*Del campanar de la vila  
es veu que les sis ja son;  
i als pocs moments hom ne fila  
que les portes van obrint  
amb cara de molta són.*

*El sol llueix resplendent  
llençant el seu raig d'aurat,  
vejent-se en cada moment  
que'l trànsit ja va en augment;  
la vila sembla ciutat  
per el seu gran moviment.*

JAUME GASCON

## RETRAT

*Mireu quina figura tan bonica  
s'és fet d'eixa nineta ciutadana,  
amb eix posat tan gràcil que ella es blinca,  
amb ses galtes vermelles com magrana.*

*Uns ulls en te negrençs com un canari,  
un somriure castis i falàguer,  
i una tendra mirada que, al pensar hi,  
mon cor palpita, i ell no sap que fer.*

*I no sé qui pot ser aqueixa nina,  
pro jo en tinc un gran goig i tot m'hanel'la,  
que aqueixa bella i gran beutat divina,  
es diu un bonic nom... es diu Miquela.*

ÁNGEL BLANC

## EL POLLET

*Vintiun jorns la lloca n'estigué  
ben ajocada tot covant sos ous,  
fins que's tornaren tan i tan tous  
que'l pollet ne sortí tot riallé.*

*Trencant la closca que'l tenia oprès  
tan bon punt lo peu a terra posà,  
tot seguit molt i molt se n'admirà  
de lo bonic del mon, que un joiell és.*

*L'intens blau del cel molt me l'encantava!*

*El tenia absort la verdor del prat!  
de tot lo que a sa vista es presentava  
en quedava el pollet més que encantat!*

*I bo i saltant per marges i camins  
contemplant la bellesa que esclatava  
(molt més gran que la dels millors jardins)*

Donatiu del senyor

*Joaquim M. Don i Camps*

= 5 =



el tendre pollet, com s'estassiava!  
I eren les seves grans cavilacions  
el pensar que feliç ell ne seria  
si tots els jorns ne fossin igual bons  
i si tots respiressin ategria!  
Quan fou més gran, l'amor ne conegué,  
i els dies per ell foren deliciosos!  
Tots eren gais! Tots eren lluminosos!  
Quina felicitat més gran tingué!  
Mes passaren els mesos depresset...  
vingué l'hivern, i amb ell el Sant Nadal,  
ja era gran aquell xie i bell pollet;  
sa mestressa volgué sacrificà'l.  
L'agafaren; i quan una carícia  
es pensava la pobra bestiola,  
una eina li enfonsaren en la gola  
quedant-ni de sang ni una resquícia.  
—Adeu amors i dies bons i gais!—  
Frissós se lamentà'l pobre ferit.  
Quan ve la mort al mig de tristos ais,  
tota felicitat ja s'ha finit...

Molts n'hi han en aquest tristíssim mon  
que ne fan com l'infeliç pollet;  
es pensen que en la vida tot és dret...  
ensopeguen... cauen... i ja en son.

RAMÓN PLA

## L'EXAGERADA ESTIMACIÓ DE L'OR

A LA GENTIL SENYORETA PEPETA SAURA

En una terra molt llunyana d'aquí, hi regnava fa bastans anys, un rei anomenat Pithes.

Havent-se descobert en son reialme, unes importants mines d'or, obligà als

seus subdits a deixar els seus quefers i els seus camps per fer-los treballar a les mines i del producte estret fabricar-ne monedes i altres objectes preciosos.

Les mullers dels treballadors enfadades, aprofitant un dia en que el rei estava de caça, foren al palau a demanar socors a la reina, doncs no podent els homes conrear els camps, serien molt rics, mes aviat es moririen de gana. La reina, commoguda, prometé intercedir vers el rei. A l'endemà cridà a n'els orfebres del rei i els recomenà la composició de tota classe de menjars i fruits fabricats exclusivament d'or.

Quant el rei estigué de regrés i demanà per sopar, la reina va fer-li portar una taula preparada, coberta de tota classe d'aliments fabricats amb el preciós metall, sens res que pogués fer-li passar la gana.

Pithes, després d'haver admirat els rics treballs, demanà altra volta per menjar. S'el conduí a una taula exacte a la primera, fins que empipat cridà que el volien deixar morir de fam, etc., etc., i va fer cridar la reina, tirant-li en cara el seu procedir. La reina li contestà:

—En tot el regne no hi ha una persona dedicada al conreu de les terres. Tot-hom està empleiat en extreure or de les mines, i com no hi ha res per menjar enlloc, ens morirem tots de gana.

Aquestes paraules impresionaren al rei, i el feren canviar de conducta. Des d'allavors seguí explotant les mines per fer objectes i monedes d'or, mes aquests treballs sols donaren ocupació a un reduït nombre de persones, i deixà als altres en llibertat per a dedicar-se a les feines de pagés i a tota classe d'altres treballs per medi dels quals vivim.

(Traduït del francès).

EL PRÍncep DE VORATOSKA

## FELICITACIÓ

*Et felicitjo de cor  
nineteta hermosa  
en aquest dia d'amor;  
ja veus qui és el qui t'ho diu...  
molt poca cosa...  
un jovenet trovador.*

*I aquest a tu et diria moltes coses  
si les poguessis llegir;  
diria que tes galtes semblen roses  
acabades de collir...*

*Diria que tos ulls son dues mores...  
que tens una boqueta de pinyó;  
i et diria unes coses temptadores...  
que hasta fan, ai! glatir el cor de pó.*

*I t'ho diria a tu, formosa nina,  
tendra poncella del jardí d'amor...  
que has clavat una molt punxanta  
[espina,  
aquí... dintre del meu pobre cor...*

ÀNGEL BLANC

## Necessitat de la veritat per l'ànima humana

L'esperit humà, fet per posseir la veritat, no pot trovar repòs fóra del seu imperi. L'home no podria passar sense la veritat. No podria viure sense ella, car és una de les condicions de sa existència, com l'aire que respira i el pa que menja. Ella li és talment necessària, que aquells que li van en contra en tenen necessitat per fer-se sectaris, que creguin que solsament es proposen estendre el seu regne, i és sempre al nom de la llum que son proclamades aquestes doctrines que fereixen de mort les intel·ligències, o les enfonzen en l'abim del dubte universal. La veritat és un tresor inestimable, quina adquisició no és seguida de cap remordiment, i no torba gens la pau de l'ànima. La contemplació d'aquestes celestes inclinacions, de sa formosor divina, és suficient per a pagar-nos tots els treballs que havem emprès, tots els sacrificis que havem fet per descobrir-la.

Més per no aventurar-nos a que quedem enganyats al començar de perseguir-la, importa saber de quina fàisó podrem arribar fins ella.

RAMÓN PLA

(Traduit del francès)

## Poesia

¡Oh poc durables flors de la formosura mortal!

(Philippe Desportes)

*Un monument sobre ta cendra molt estimada  
no pesa fort.*

*Pobre Clemència a ta passatjera matinada  
per la mort.*

*Tu dorms sens luxe al peu de la colina  
en l'últim rang,*

*i sobre ta fossa un xiprè pal·lid inclina  
son front plorant.*

*Ton nom ja del tot ¡ai! per la neu i la nit  
és esborrat*

*de la fusta negra de la creu, qu'ha protegit  
ton llit glaçat.*

*Emprò l'amistat del pervindre fidel  
amb tot de flors*

*venen al lloc tan sols conegut per ella  
vertint sos plors.*

FRANCISCO X. IGLESIAS

(Traduída del Francès)

## EL LLEÓ I LA RATA

*Molts cops, i en vritat ho dic,  
ne tenim necessitat  
d'aquells que sempre hem pensat  
que nosaltres és més xic.  
D'aquesta vritat tan gran  
una faula en darà fè,  
i los meus lectors veuran  
les grans proves que'l cas té.*

*Entre potes d'un lleó  
sortí una rata espantada,  
mes per aquesta vegada  
(vejent-la en tanta de pó)  
el gran rei dels animals  
generós la perdonà,  
la qual corrents s'escapà  
d'alegria donant salts.  
Mes aquest tan bon servei  
no sigué del tot perdut:  
hauríeu jamai cregut  
que per aquell forçut rei*

*el petit i aixerit rat  
fos la seva salvació?  
Doncs tant si ho creveu com no,  
aixís ne fou en vritat.  
El lleó del bosc sortí  
i s'agafà en parany;  
desconsolat plora'l dany  
amb crits que fan eterní.  
Mes amb tot el seu poder,  
gran coratje i valentia,  
per més que fa i que faria  
sempre queda presoner.  
Senyora rata que ho veu  
i corra tota afanyosa,  
i sens res que li fes nosa  
al lleó del parany treu.*

*Feu més amb les seves dents  
que una eina de ferreria;  
paciència i força temps  
fan més que cap valentia.*

(Traduït del Francés)

RAPLACOR

## NOTES DELS «POMELLS»

- ≡ Invitem a tots els aimants de la nostra dansa a les sardanes que el «Pomell de l'Orfeó Popular Olotí» farà tocar a la Plaça Vayreda el dia de la Puríssima.
- ≡ El dia de l'inauguració del nostre «Pomell» està signat pel dia de Nadal quin programa anunciarem aviat.
- ≡ Sabem que s'està fundant un altre «Pomell» de senyoretetes, lo que cel·lebrem i els oferim els nostres serveis.
- ≡ Confiam que els nostres llegidors es faran càrrec dels nostres gastos, lo que impideix l'extensió del periòdic. Fassin propaganda i l'augmentarem.